

Udruga za zaštitu, prikupljanje i raspodjelu naknada fonogramskih prava – ZAPRAF je jedina organizacija za zaštitu i prikupljanje naknada od iskorištavanja prava proizvođača fonograma na teritoriju Republike Hrvatske.

ZAPRAF svoju djelatnost obavlja sukladno Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima na temelju posljednjeg rješenja Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo RH od 30. siječnja 2006. godine, Klasa: UP/I -034-03/2000-020/0004, dobivenih punomoći domaćih i stranih proizvođača fonograma te bilateralnih ugovora s inozemnim kolektivnim organizacijama proizvođača fonograma.

U ovom kontekstu treba spomenuti i međunarodne ugovore i konvencije koje je prihvatila i ratificirala Republika Hrvatska (Bernska konvencija, Rimska konvencija, Univerzalna konvencija, Fonogramska konvencija, Satelitska konvencija, Sporazum TRIPS, Ugovori WCT i WPPT), a na kojima se temelji cjelokupni svjetski sustav kolektivne zaštite, pa tako i hrvatski.

ZAPRAF Udruga za zaštitu, prikupljanje i raspodjelu fonogramskih naknada je dobrovoljna, neprofitna, nevladina udruga koja sukladno zakonu promiče interese diskografa – proizvođača fonograma, kao i interese diskografske i glazbene industrije Republike Hrvatske uopće.

Udruga je nastala pod imenom **Hrvatska diskografska udruga koja je osnovana 1995. godine**. Nakon odluke Skupštine u srpnju 2004. godine udruga mijenja ime u **Udruga za zaštitu, prikupljanje i raspodjelu naknada fonogramskih prava – ZAPRAF** te se počinje baviti isključivo poslovima percepcije i repartacije naknada od iskorištavanja prava proizvođača fonograma. Istodobno se formira nova Hrvatska diskografska udruga koja se specijalizirano bavi strukovnim pitanjima diskografije, antipiratskim aktivnostima, diskografskim nagradama i sl.

ZAPRAF trenutno okuplja **216 davatelja punomoći** koje uključuju i domaće i strane proizvođače fonograma.

ZAPRAF kao kolektivna organizacija koja u potpunosti poštuje stroge standarde Kodeksa ponašanja organizacija za ostvarivanje muzičkih prava (Music Licensing Company's Code of Conduct)

pozvana je i primljena u članstvo Svjetske organizacije proizvođača fonograma – IFPI.

Autorsko pravo je pravo autora na njihovim djelima iz književnoga, znanstvenog i umjetničkog područja. S obzirom na sadržaj razlikujemo moralna, imovinska i druga prava autora.

Srodna prava su prava koja su bliska (odnosno srodna ili susjedna) autorskom pravu, pretpostavljaju već postojanje autorskog djela i imaju svoj poseban predmet zaštite.

Pravo proizvođača fonograma jedno je od ukupno šest srodnih prava koje definira i štiti Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (ZASPS) uz Pravo umjetnika izvođača, Pravo filmskih producenata (pravo proizvođača videograma), Pravo organizacija za radiodifuziju, Prava nakladnika na njihovim izdanjima i Pravo proizvođača baze podataka.

Autorsko pravo i srodna prava imaju karakter privatnih prava, što znači da štite individualne interese određenih subjekata koji su nositelji autorskog, odnosno srodnih prava.

Ova prava mogu se ostvarivati:

- individualno
- kolektivno

Kolektivno ostvarivanje prava

U slučaju korištenja velikog broja autorskih djela i predmeta zaštite srodnih prava, koja nisu unaprijed određena (javne izvedbe, emitiranja i reemitiranja putem radija ili televizije ili drugog priopćavanja javnosti nescenskih glazbenih djela ili zvučno snimanje odnosno fiksiranje izvedbe na fonogram), ne postoji mogućnost da korisnik djela stupa u kontakt s autorima, odnosno subjektima zaštite srodnih prava pojedinačno i da sklapa pojedinačne autorske ugovore ili ugovore o npr. korištenju izvedbe za svako pojedino djelo. U takvom slučaju odgovarajući ugovor može se sklopiti na taj način da umjesto autora, odnosno nositelja srodnih prava ugovor sklapa udruga za kolektivno ostvarivanje prava. Prema takvom ugovoru udruga daje autorizaciju (odobrenje) za korištenje svih djela koja zastupa (cijeli repertoar), raspodjeljuje ubrane naknade među nositeljima prava prema određenim

pravilima raspodjele i obavlja kontrolu korištenja djela.

Nositelj prava može izričito u pisanom obliku obavijestiti udrugu da ne ostvaruje njegova prava, u suprotnom postoji presumpcija kolektivnog ostvarivanja prava, naravno ukoliko se radi o pravu koje se može kolektivno ostvarivati. (čl. 159. ZAPSP-a)

Kolektivno se obavezno ostvaruju sljedeća prava proizvođača fonograma:

- pravo na naknadu za radiodifuzijsko emitiranje i javno priopćavanje fonograma
- pravo iznajmljivanja fonograma
- pravo na naknadu za javnu posudbu fonograma
- pravo na naknadu za reproduciranje fonograma za privatno ili drugo vlastito korištenje. (čl. 156., st. 3 ZAPSP-a)

Individualno ostvarivanje prava

Ostvarivanje prava koje se odnosi na pojedinačno korištenje autorskog djela (npr. izdavanje određenog književnog djela, prikazivanje ili radiodifuzijsko emitiranje određenog dramskog ili drugog scenskog djela), odnosno predmeta zaštite srodnih prava, prema odgovarajućem ugovoru između nositelja prava i korisnika predmeta zaštite, obavlja sam nositelj prava osobno ili putem zastupnika. Poslove opunomoćenog zastupnika može obavljati odvjetnik, specijalizirana pravna osoba za ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava, te udruga za kolektivno ostvarivanje prava.

Korisnik

Pojam korisnika označava pravnu ili fizičku osobu kojoj je odgovarajuća udruga za kolektivno ostvarivanje prava na temelju zahtjeva odobrila korištenje predmeta zaštite na kojem postoje srodna prava. U zahtjevu se navodi vrsta i okolnosti korištenja, npr. način, vrijeme tj. vremenski period korištenja, prostor, vrsta i površina objekta i sl. Udruga daje korisniku odobrenje za korištenje predmeta zaštite za ostvarivanje kojih je ovlaštena. Odobrenje mora

sadržavati oznaku vrsta prava, oznaku načina, prostora i vremena korištenja, te također, ukoliko se radi o korištenju uz naknadu, i oznaku visine naknade za korištenje. (čl. 160. ZAPSP-a)

Neki od primjera korisnika su npr. radio i tv postaje, ugostiteljski objekti (kafići, restorani, hoteli), trgovine i sl.

Pravo proizvođača fonograma

Proizvođač fonograma je fizička ili pravna osoba koja poduzima inicijativu i koja je odgovorna za prvo fiksiranje zvukova izvedbe ili drugih zvukova ili onog što predstavlja zvukove. Smatra se da je proizvođač fonograma, dok se ne dokaže drukčije, onaj čije je ime, odnosno naziv redovito označen kao nositelj prava proizvođača fonograma na fonogramu. (članak 132., stavak 2. ZAPSP-a)

Fonogram je fiksacija zvukova izvedbe ili drugih zvukova ili onoga što predstavlja zvukove, osim u obliku fiksiranja ugrađenih u audiovizualna djela. Fiksiranje, u smislu ovoga članka, znači ugrađivanje zvukova ili onoga što predstavlja zvukove na podlogu s koje se mogu slušati, umnožavati ili priopćavati putem nekog uređaja. Prava na fonogramu nisu ni na koji način ograničena njegovim ugrađivanjem u videogram. (članak 132. Stavak 1 ZAPSP-a)

Fonogram predstavlja predmet zaštite prava proizvođača fonograma.

Fonogram se može fiksirati na različite podloge, npr. CD, DVD, LP, u obliku digitalne datoteke i sl.

Isključiva prava proizvođača fonograma odnose se na davanje odobrenja ili zabrane za:

- reproduciranje (umnožavanje) svojih fonograma
- distribuiranje (stavljanja u promet) i iznajmljivanje svojih fonograma
- stavljanje na raspolaganje javnosti svojih fonograma. (članak 133, st.1 ZAPSP)

Pravom proizvođača fonograma se može slobodno raspolagati i ono ni na koji način ne utječe na autorsko pravo i pravo umjetnika izvođača. (članak 133, st. 1 ZAPSP)